

Rapport

Kommuner och landsting om hållbarhet i upphandlingar

Forbo Flooring AB

2017-04-21

Bakgrund och syfte

- ▶ Demoskop har genomfört denna undersökning på uppdrag av Forbo Flooring i samarbete med Golvkedjan. Syftet är att kartlägga huruvida inköpschefer/upphandlingsansvariga i Sverige kommuner och landsting ställer hållbarhetskrav i deras upphandlingar i allmänhet och av byggmaterial i synnerhet.
- ▶ Avsikten är att kunna använda undersökningsresultaten inom ramen för Forbo Floorings och Golvkedjans aktiviteter under årets Almedalsvecka.

Genomförande

- ▶ Undersökningens målgrupp var inköpschefer/upphandlingschefer i Sveriges kommuner och landsting.
- ▶ Demoskop har genom Marknadsinformation i Sverige AB tillgång till ett register på 229 sådan befattningshavare varav 16 st representerade landsting.
- ▶ Totalt genomfördes 85 webbintervjuer (varav 6 med landsting), i målgruppen under perioden 21 mars och 18 april 2017.
- ▶ Svarsfrekvens 37%
- ▶ Frågeformuläret utformades i samarbete mellan Demoskop och Forbo Floring/Golvkedjan.
- ▶ Ansvarig för undersökningen inom Forbo Flooring var Ola Wiklund.
- ▶ Demoskops konsult var Per Hörnsten.

Sammanfattning och slutsatser

Sammanfattning

- ▶ Kommunerna och landstingen har mycket kvar att göra i sitt hållbarhetsarbete
 - ▶ På skalan 1 till 10 där 10 motsvarar mycket långt och 1 inte långt alls uppger kommunerna och landstingen ett genomsnitt på 6,04 på hur långt de har kommit med arbetet inom miljömässig hållbarhet och 4,84 när det gäller arbetet med den sociala hållbarheten.
 - ▶ I jämförelse med de privata företagen i Sverige som omfattas av den nya lagen om hållbarhetsredovisning så ligger kommunerna och landstingen här på en lägre nivå. Genomsnittet* bland de privata företagen är 6,97 för hur långt de upplever att de kommit med det miljömässiga hållbarhetsarbetet och 6,02 för det sociala hållbarhetsarbetet.
- ▶ Hållbarhetsfrågor upplevs dock vara viktiga för Sveriges kommuner och landsting
 - ▶ 39% uppger att dessa frågor är mycket viktiga för deras verksamhet och ytterligare 49% upplever dem som ganska viktiga.
 - ▶ Ju längre man själv upplever att man kommit i sitt hållbarhetsarbete ju viktigare upplever man frågorna. För dem som svarar 8, 9 eller 10 på ovanstående skala upplever runt 6 av 10 att hållbarhetsfrågorna är mycket viktiga i deras verksamhet.

Sammanfattning

- ▶ 6 av 10 kommuner och landsting har hållbarhetsmål för sin verksamhet
 - ▶ 60% svarar att de har hållbarhetsmål i sin verksamhet och 18% svarar att de inte har det. Noterbart är att 22% av de inköpsansvariga inte känner till om det finns hållbarhetsmål eller inte.
 - ▶ Ju viktigare man upplever att hållbarhetsarbetet är i verksamheten desto vanligare är det att man har satt upp hållbarhetsmål. Bland dem som tycker att hållbarhetsfrågorna är mycket viktiga så har 76% satt upp hållbarhetsmål. Noterbart är att bland dem som inte tycker att hållbarhetsfrågorna är så viktiga har ingen något hållbarhetsmål.
 - ▶ De kommuner som har hållbarhetsmål har också kommit längre i sitt hållbarhetsarbete än vad övriga kommuner och landsting har gjort. Exempelvis svarar de med hållbarhetsmål i genomsnitt 6,51 på hur långt de kommit med det miljömässiga hållbarhetsarbetet jämfört med 5,50 bland dem som inte har några hållbarhetsmål.
- ▶ Hållbarhetskrav i upphandlingar förekommer men långt ifrån alltid
 - ▶ Bara 6% ställer alltid hållbarhetskrav i sina upphandlingar och 38% uppger att de ofta gör det. 40% gör det ibland och 11% gör det sällan.
 - ▶ Ju viktigare man upplever att hållbarhetsarbetet är, ju längre man kommit i sitt hållbarhetsarbete och ju mer man arbetar med hållbarhetsmål desto vanligare är det att man ställer hållbarhetskrav i sina upphandlingar. Bland dem som tycker att hållbarhetsfrågorna är mycket viktiga i sin verksamhet ställer 65% alltid eller ofta hållbarhetskrav och motsvarande andel bland dem som arbetar med hållbarhetsmål är 63%.

Sammanfattning

- ▶ Däremot är det bara 2 av 10 av dem som ställer hållbarhetskrav som också har någon uppföljning på effekten av dessa krav
 - ▶ 21% av dem som ställer hållbarhetskrav i sina upphandlingar har någon uppföljning på effekten av hållbarhetskraven. Det är bara de som har hållbarhetsmål i sin verksamhet som har någon sådan uppföljning, 31% av dem har det.
 - ▶ De 8 personer som nämnde någon/några effekter som följs upp uppger följande:
 - ▶ Både miljö, sociala och etiska
 - ▶ Fler i jobb Andel miljököp Andel ekologiska livsmedel Utsläpp från transporter
 - ▶ Hur leverantörerna lever upp till kraven. Genomförs av skl kommentus för vår räkning
 - ▶ Klimatbelastning, kemikalieanvändning/utfasning
 - ▶ Olika typer av effekter följs upp beroende på vilka avtal som är aktuella och vilket uppföljningssystem som tillämpas. Vi är anslutna till SKL Kommentus Inköpscentrals (SKI) system för uppföljandekontroller av etiska och sociala krav, "Hållbarhetskollen". Vi har även hållbarhetskrav för vissa upphandlingar inom IT, där vi ställt krav på TCO Certified.
 - ▶ Organisationsbeteende, exempelvis hur stor andel som väljer fordon som drivs på fordonsgas eller hur många som tankar förnybara drivmedel. Vid större upphandlingar kan särskilda uppföljningsplaner tas fram.
 - ▶ Resultat av krav på social hänsyn i upphandling, blev resultatet praktik, anställning mm
 - ▶ Vi har precis börjat att följa upp csr-arbetet inom områdena läkemedel och medicinteknisk utrustning, genom skrivbordsrevision och planerar även under året revision på plats hos underleverantörs fabrik.

Sammanfattning

- ▶ Och efterlevnaden på de hållbarhetskrav man ställer på leverantörerna följs bara upp i begränsad omfattning
 - ▶ Av de kommuner och landsting som ställer hållbarhetskrav i sina upphandlingar är det ingen som följer upp att de efterlevs i mycket stor utsträckning. 15% gör det i stor utsträckning och 69% gör det i liten utsträckning. 14% gör det inte alls.
 - ▶ Även här gäller att ju viktigare man upplever att hållbarhetsarbetet är, ju längre man kommit i sitt hållbarhetsarbete och ju mer man arbetar med hållbarhetsmål desto vanligare är det att man följer upp att hållbarhetskraven efterlevs. Men det är tex ändå bara 26% av dem som upplever att hållbarhetsarbetet är mycket viktigt i deras verksamhet som gör det.
 - ▶ Uppföljningen sker på lite olika sätt, men de vanligaste metoderna är Audits med hjälp av extern part (28%), självuppskattning med hjälp av eget formulär (25%), självuppskattning med hjälp av externt formulär (15%) och audits med egen personal (12%)

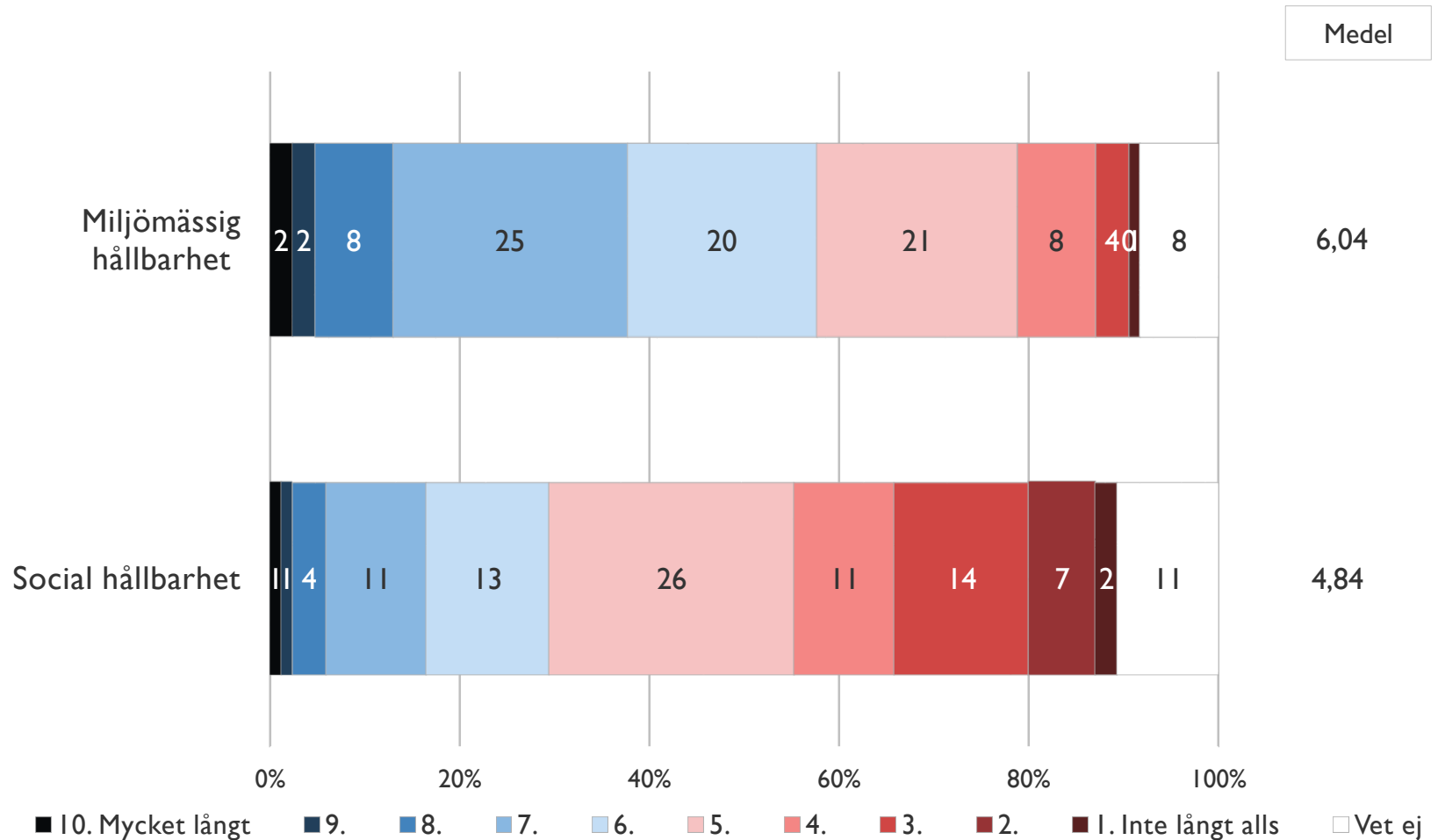
Sammanfattning

- ▶ Rund 6 av 10 inköpsansvariga på kommuner och landsting vet inte om verksamheten ställer hållbarhetskrav vid upphandling och golvmaterial eller vid upphandling av golvininstallatörer som utför golvläggning
 - ▶ 59% känner inte till det vid upphandling av golvmaterial och 64% vid upphandling av golvininstallatörer.
 - ▶ 32% gör det för golvmaterial, men bara 18% gör det alltid eller ofta.
 - ▶ 24% gör det för golvininstallatörer, men bara 18% gör det alltid eller ofta
 - ▶ För golvmaterial är de vanligaste krav man ställer miljöcertifiering , tex ISO14001 (63%) eller Sunda Hus (37%).
 - ▶ För golvininstallatörer är de vanligaste krav man ställer miljöcertifiering , tex ISO14001 (80%) eller auktorisation enligt branschföreningen (60%).

Resultat

Arbetet med miljömässig hållbarhet har kommit längre än arbetet med social hållbarhet

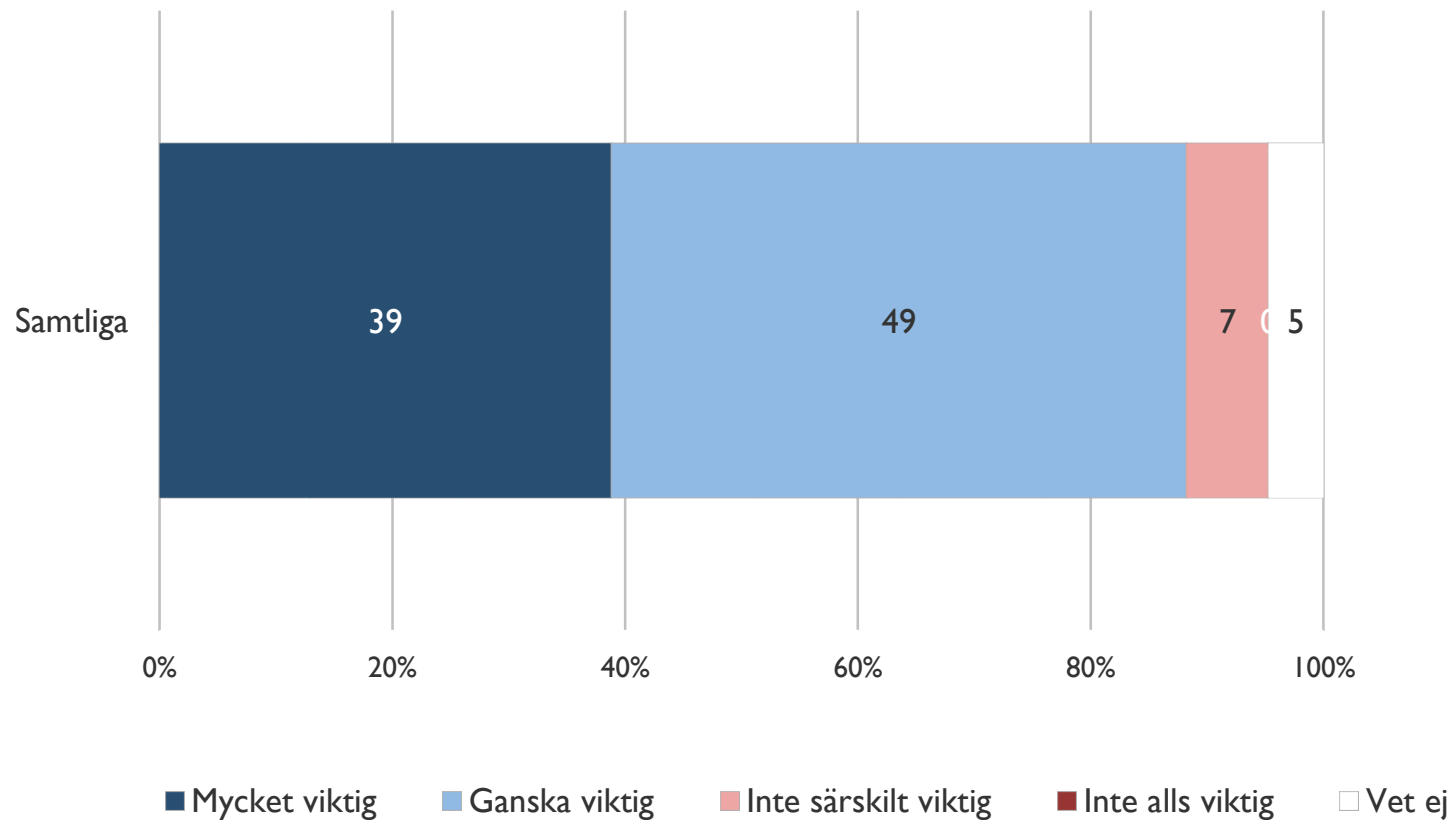
Hur långt uppfattar du att er verksamhet har kommit när det gäller arbetet med ...?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Hållbarhetsfrågor upplevs viktiga

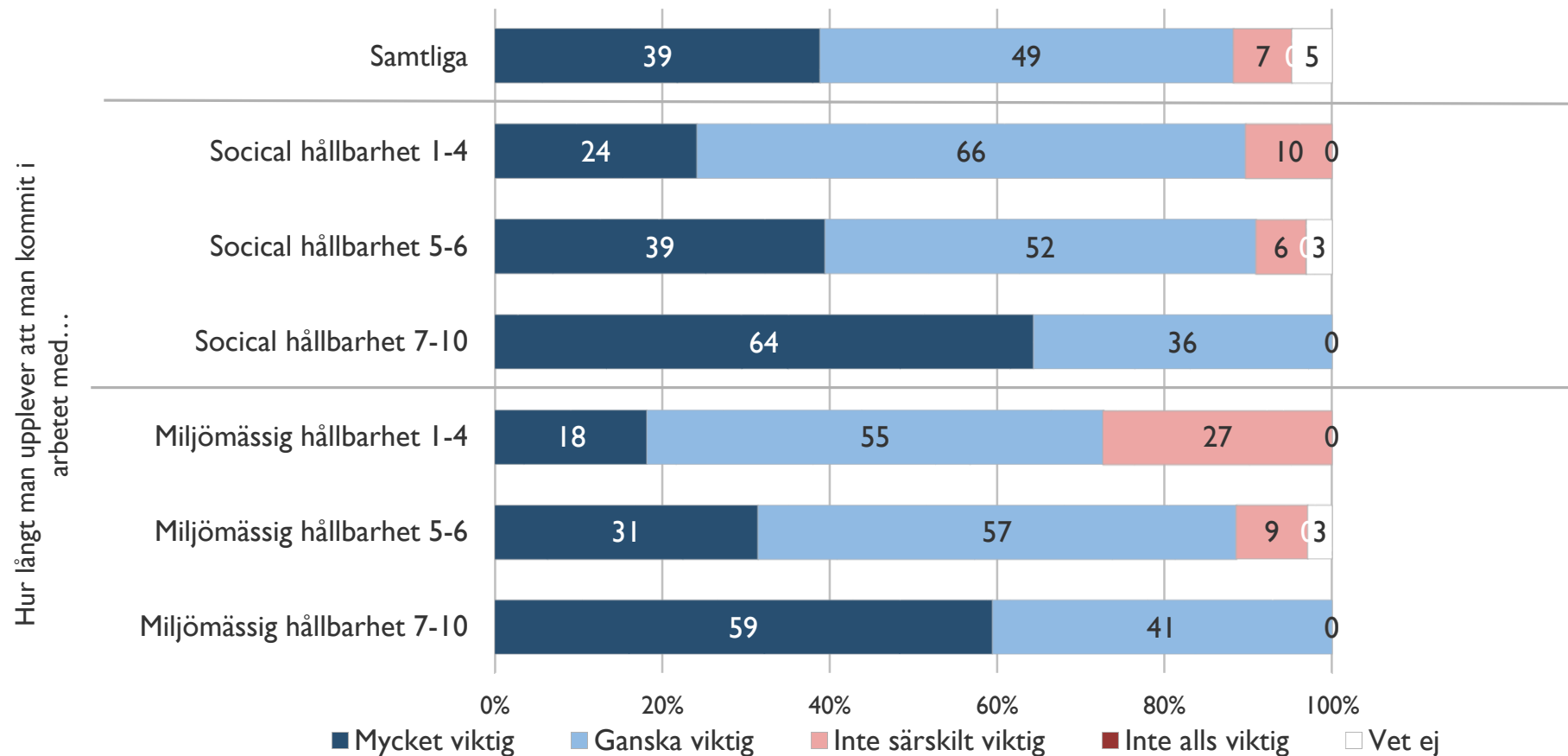
Hur viktig upplever du att hållbarhetsfrågor är i er verksamhet?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Ju längre man kommit i hållbarhetsarbetet desto viktigare upplever man frågorna

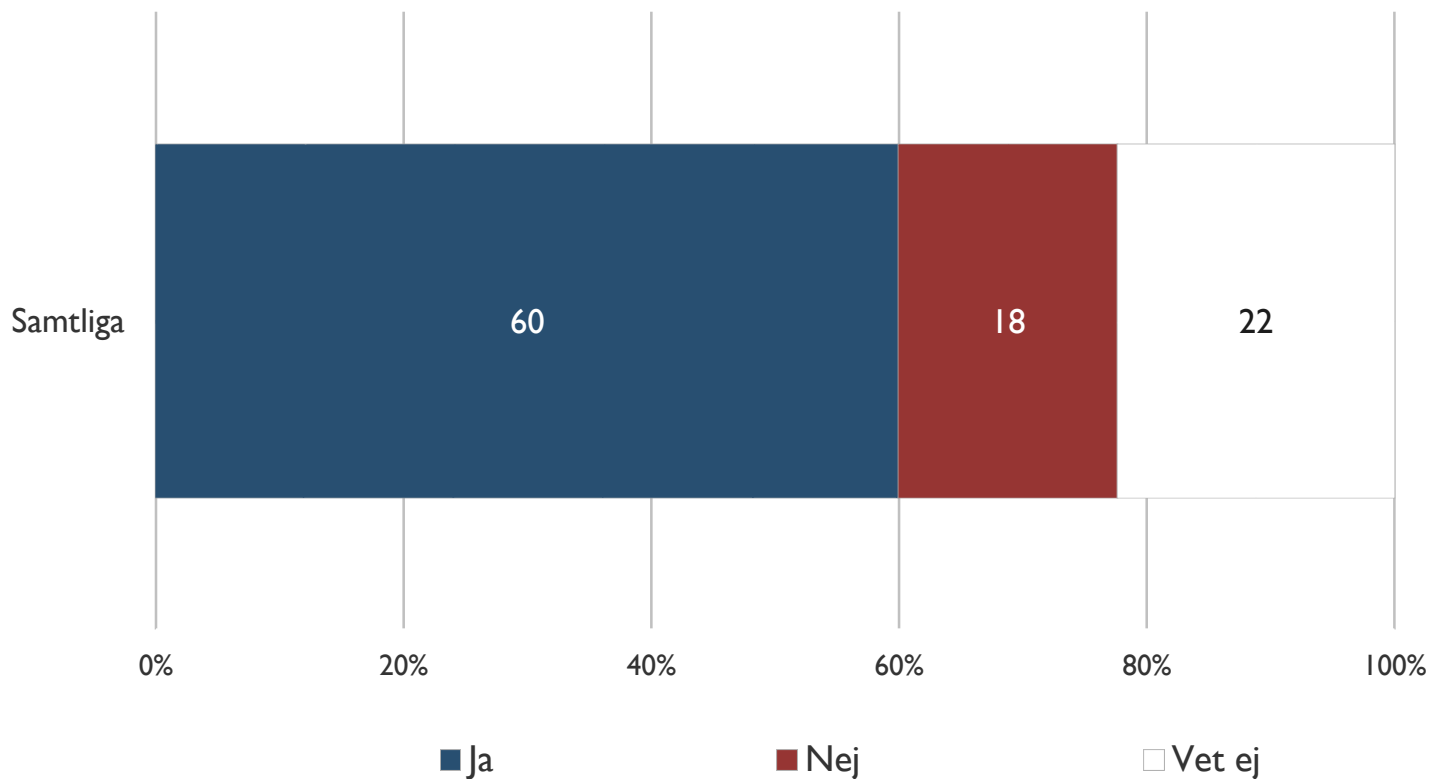
Hur viktig upplever du att hållbarhetsfrågor är i er verksamhet?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

6 av 10 har hållbarhetsmål för verksamheten

Har ni hållbarhetsmål för er verksamhet?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

De som har hållbarhetsmål har kommit längre sitt hållbarhetsarbete

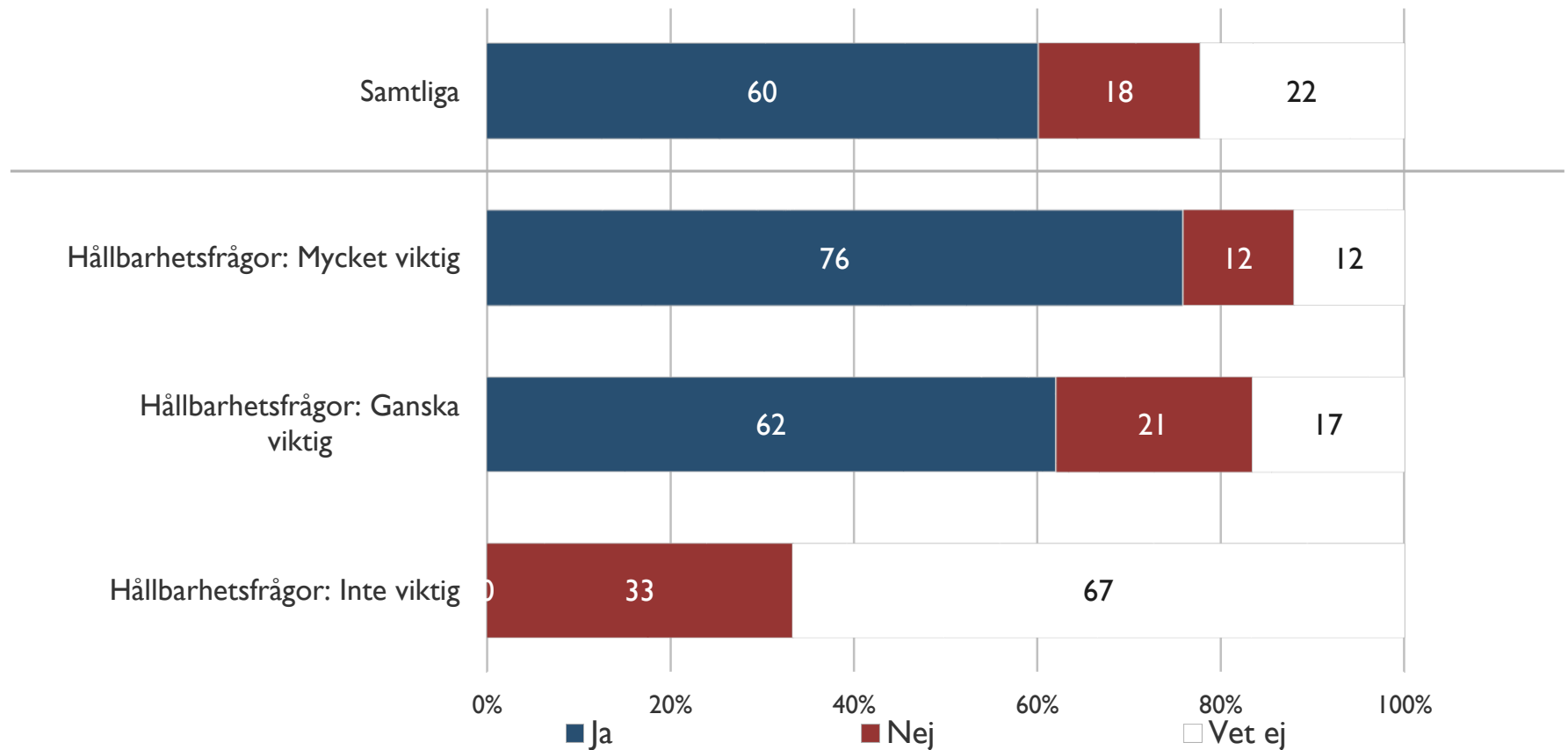
Hur långt uppfattar du att er verksamhet har kommit när det gäller arbetet med ...?

<i>Medelvärde</i>	Social hållbarhet	Miljömässig hållbarhet
Samtliga	4,84	6,04
Har hållbarhetsmål	5,19	6,51
Har inte hållbarhetsmål	4,53	5,50

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Ju viktigare hållbarhetsfrågorna är desto vanligare med hållbarhetsmål

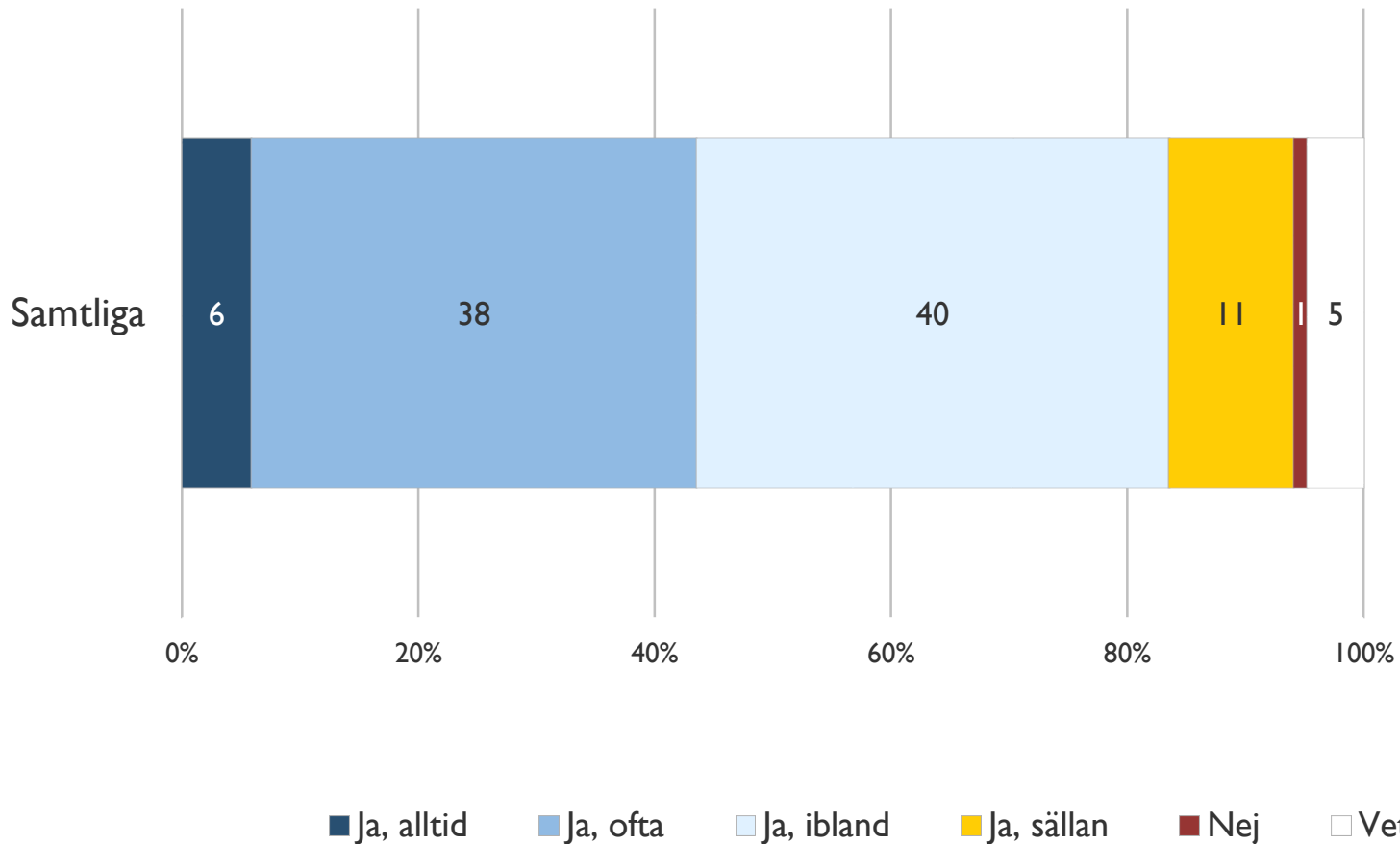
Har ni hållbarhetsmål för er verksamhet?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Hållbarhetskrav i upphandlingar förekommer men lång ifrån alltid

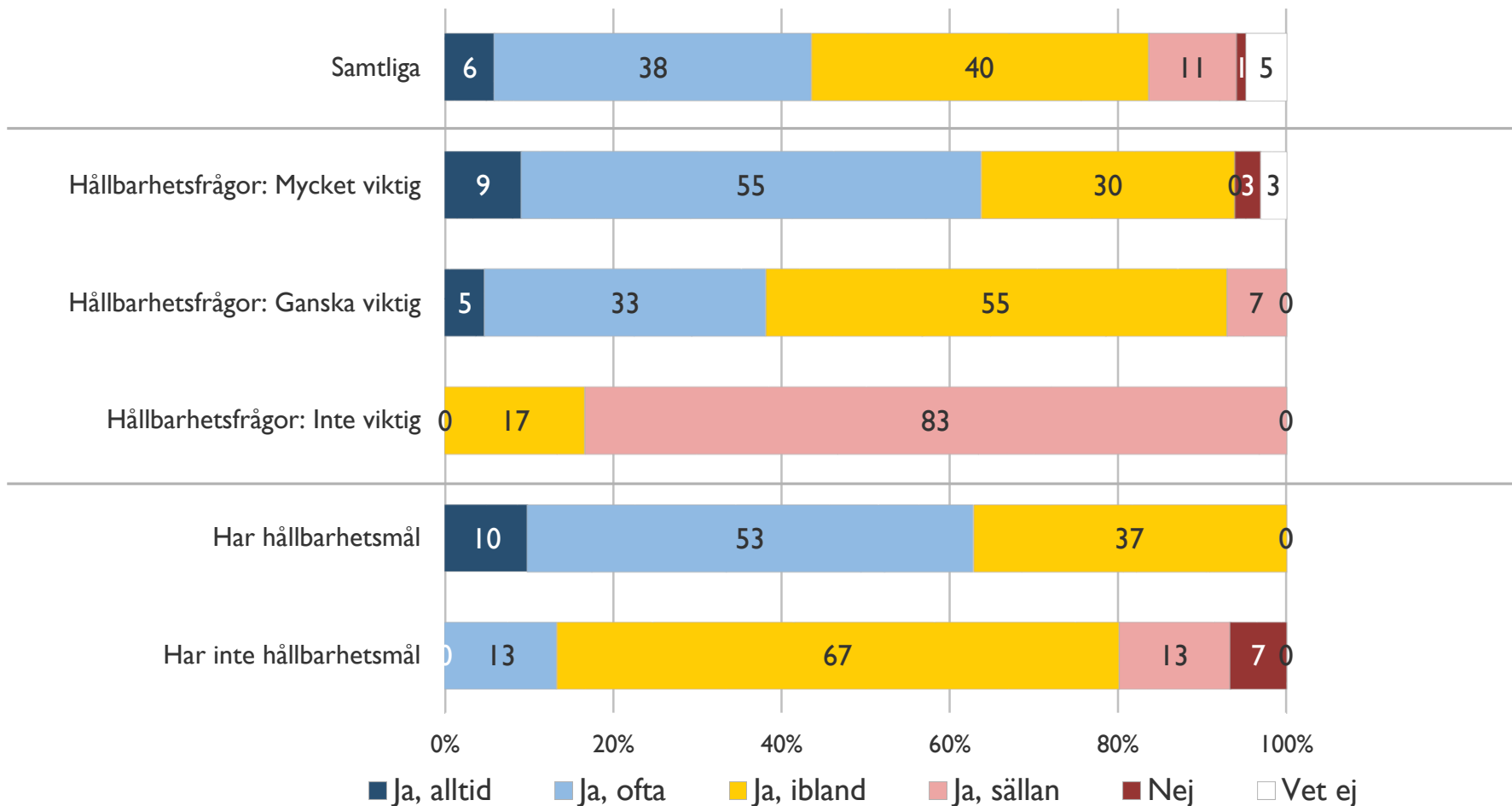
Ställer ni hållbarhetskrav vid era upphandlingar?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Ju viktigare hållbarhetsfrågorna är och ju mer man arbetar med mål desto vanligare att man ställer krav

Ställer ni hållbarhetskrav vid era upphandlingar?

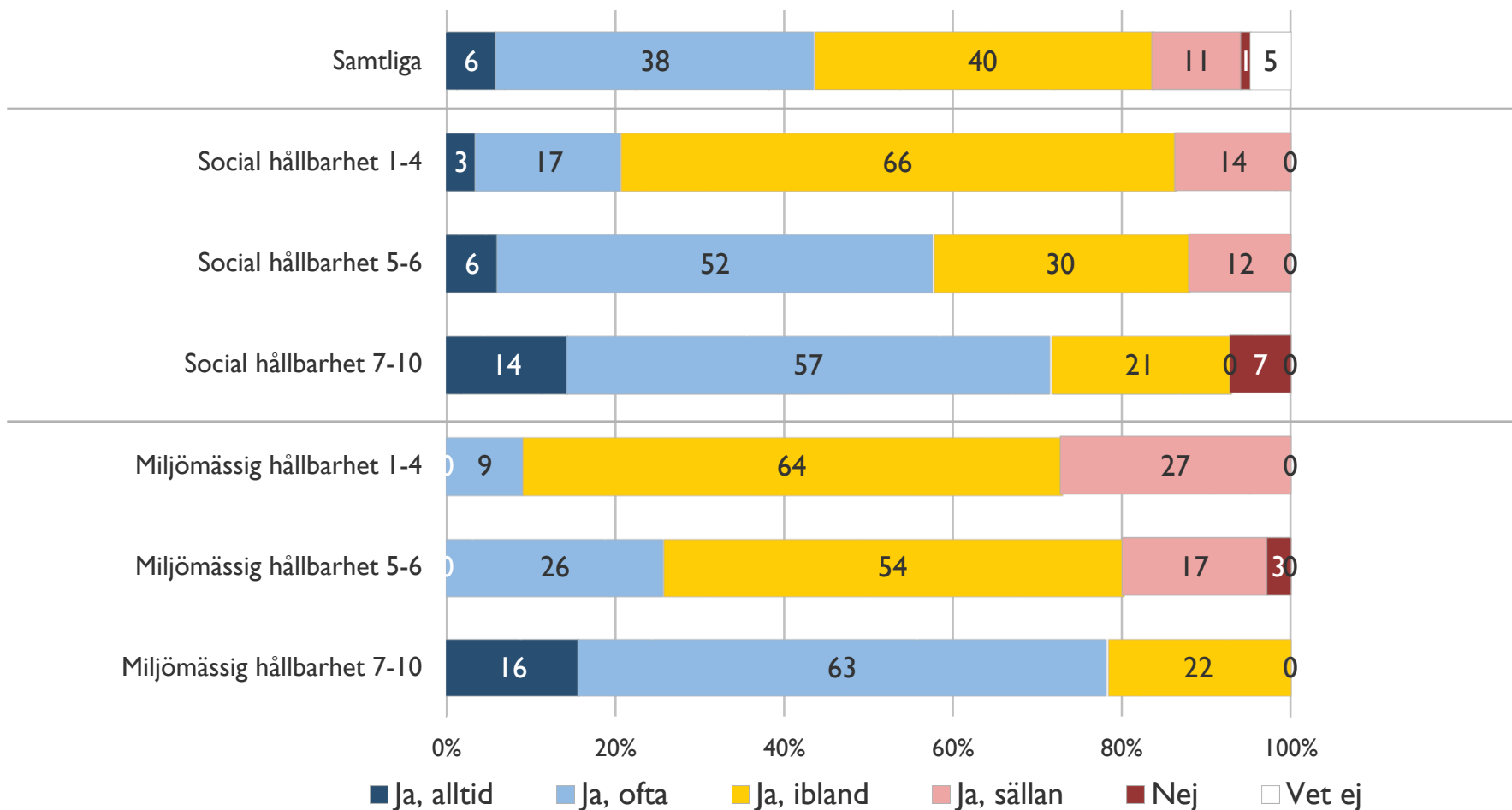

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Ju längre man kommit i hållbarhetsarbetet desto oftare ställer man krav

Ställer ni hållbarhetskrav vid era upphandlingar?

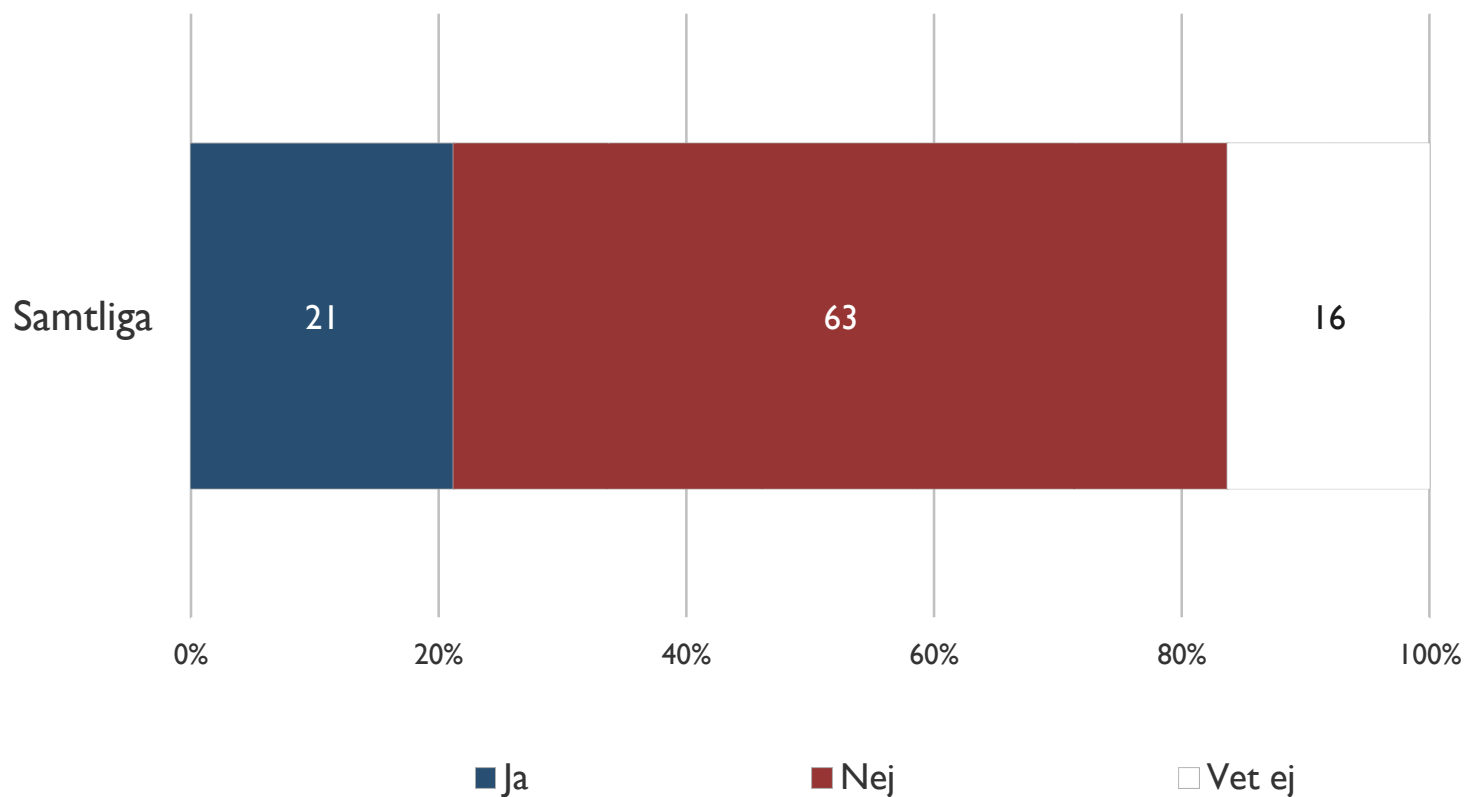
Hur långt man upplever att man kommit i arbetet med...

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

Bara 2 av 10 följer upp effekten av hållbarhetskraven i sina upphandlingar

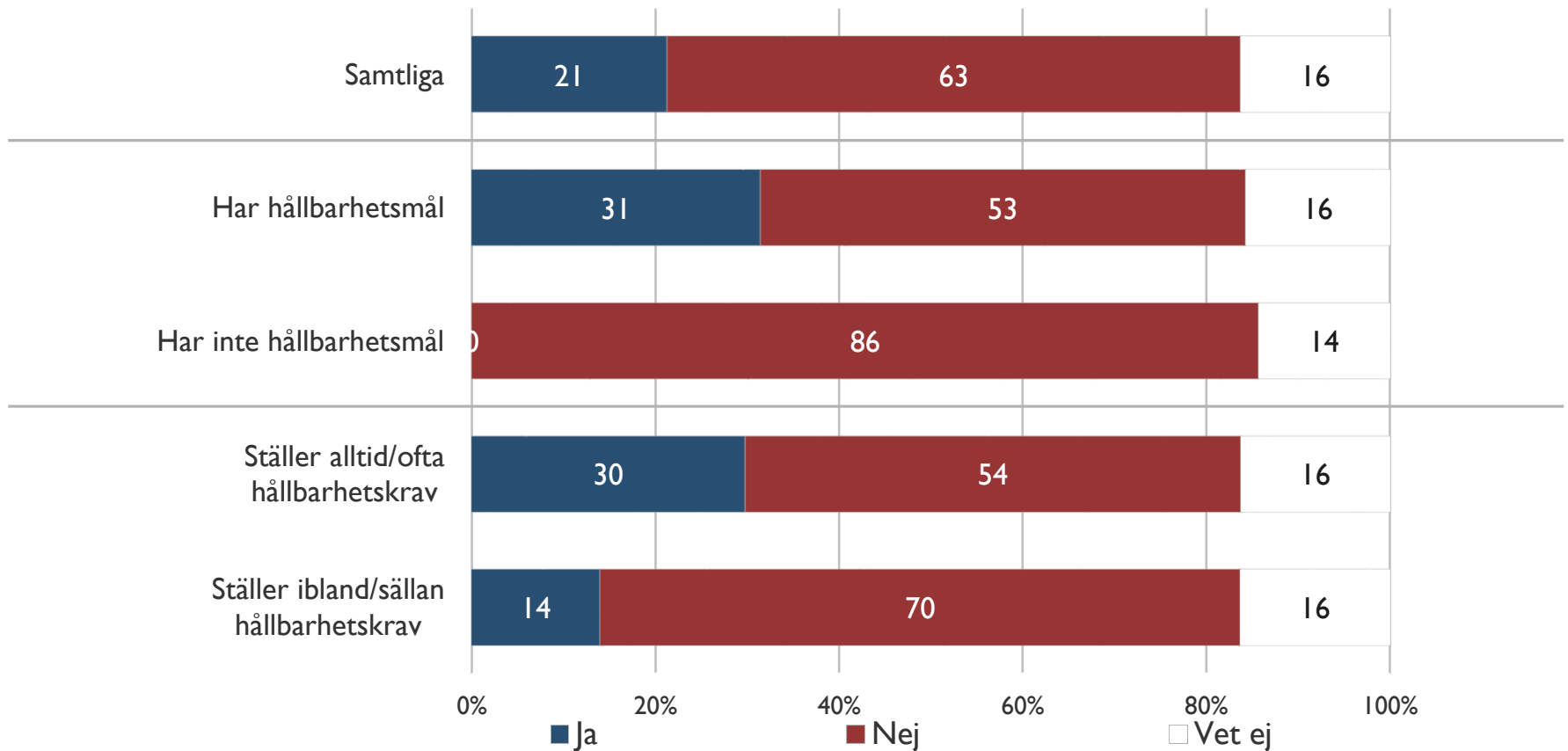
Har ni någon uppföljning på effekten av hållbarhetskraven i era upphandlingar?

Bas: Ställer hållbarhetskrav vid upphandlingar, 80 intervjuer

Uppföljning är vanligare om man har hållbarhetsmål och om man oftare ställer krav

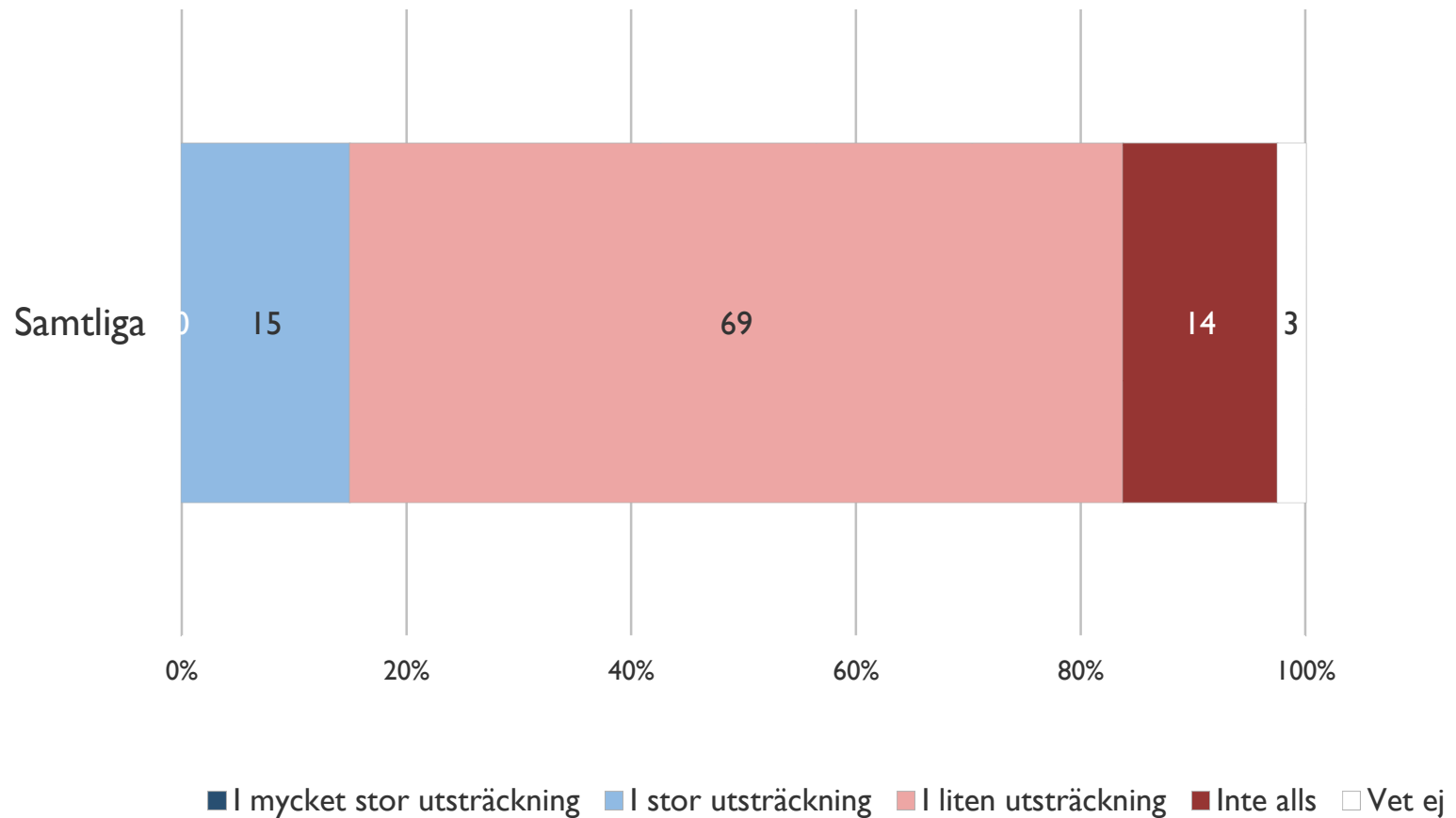
Har ni någon uppföljning på effekten av hållbarhetskraven i era upphandlingar?

Bas: Ställer hållbarhetskrav vid upphandlingar, 80 intervjuer

Uppföljningen av hur hållbarhetskraven efterlevs är begränsad

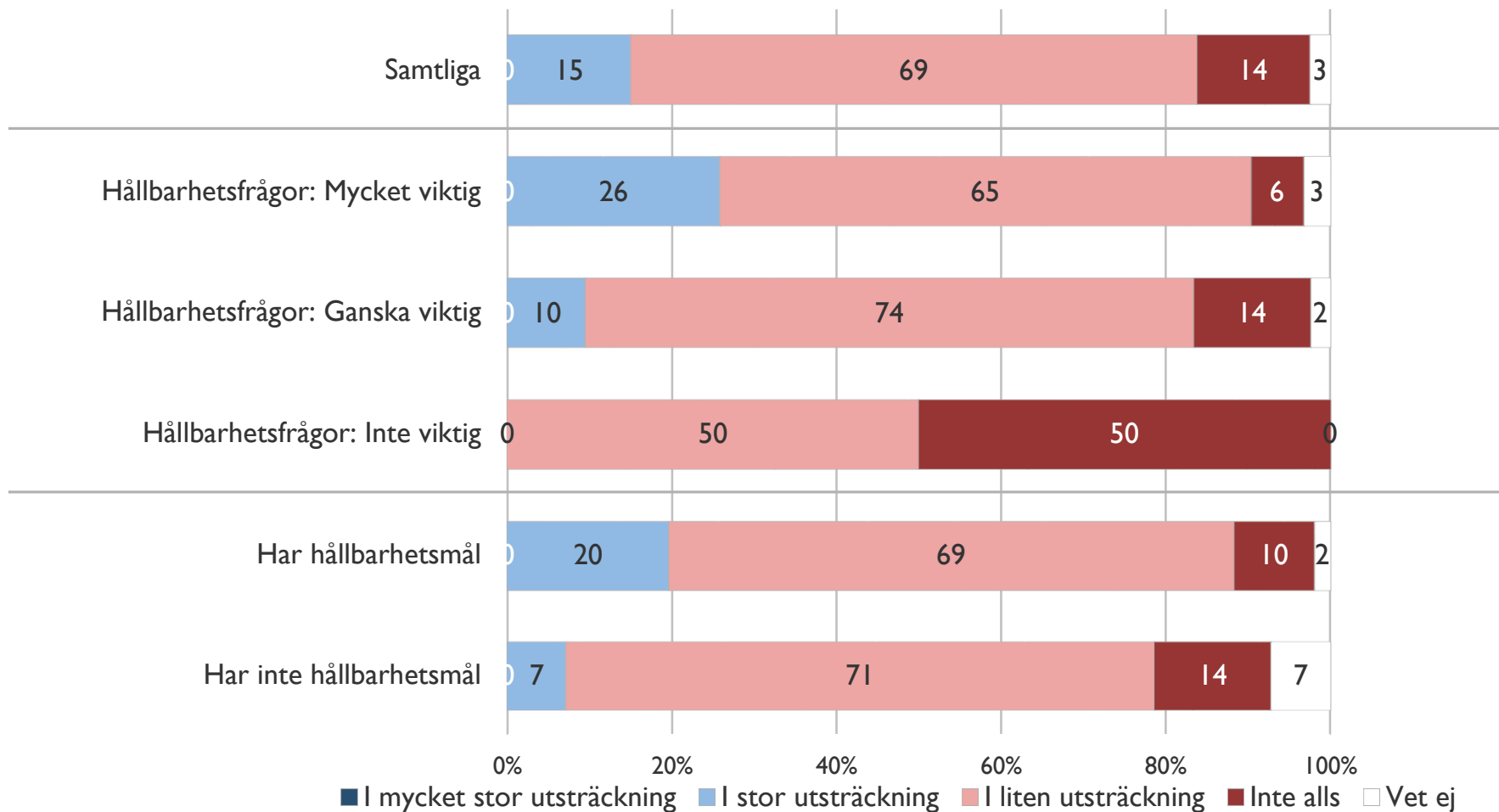
I vilken utsträckning följer ni upp att de hållbarhetskrav ni ställer i upphandlingar efterlevs?

Bas: Ställer hållbarhetskrav vid upphandlingar, 80 intervjuer

Ju viktigare hållbarhetsfrågorna är och ju mer man arbetar med mål desto vanligare med uppföljning

I vilken utsträckning följer ni upp att de hållbarhetskrav ni ställer i upphandlingar efterlevs?

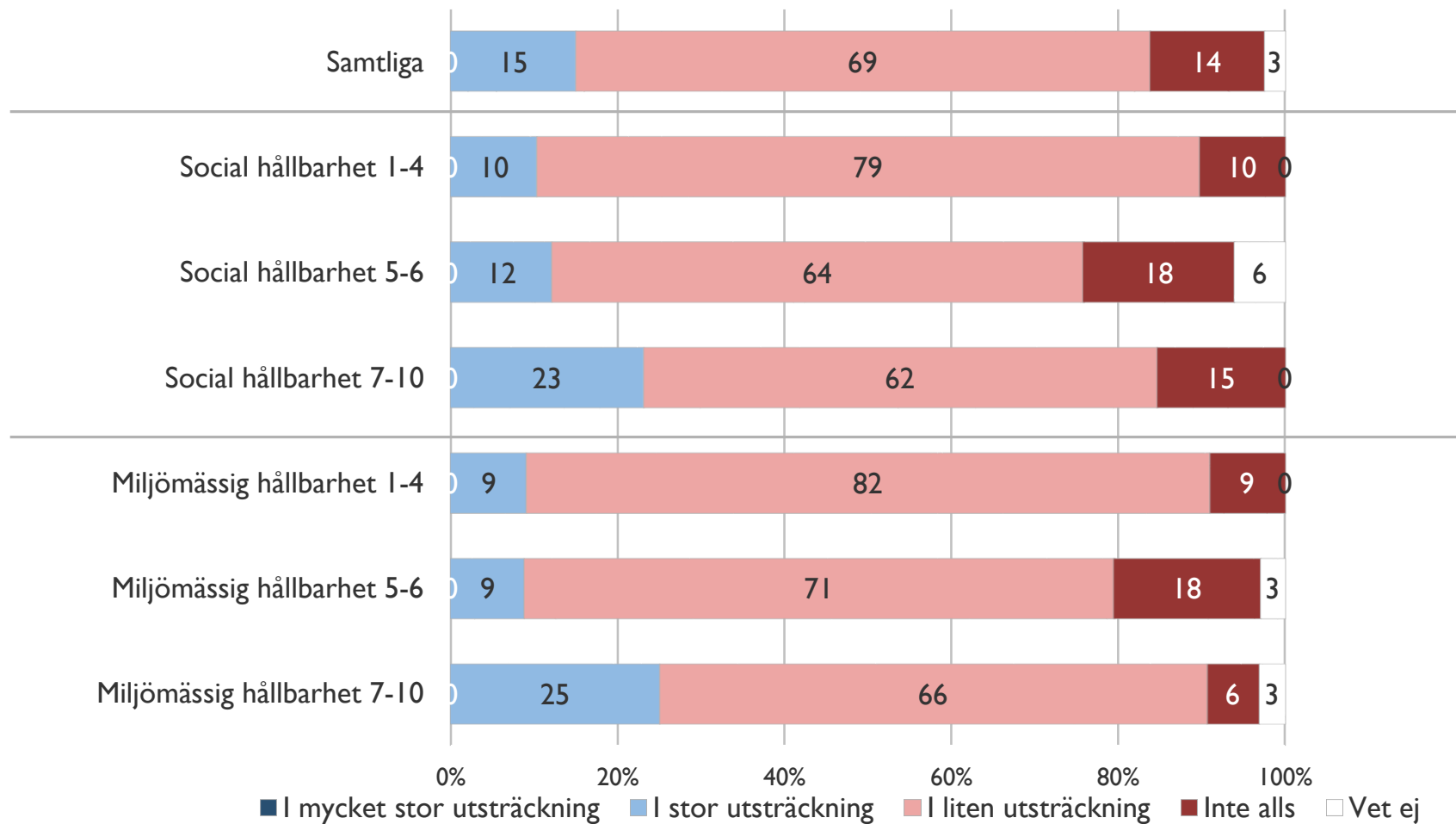

Bas: Ställer hållbarhetskrav vid upphandlingar, 80 intervjuer

Ju längre man kommit i hållbarhetsarbetet desto vanligare med uppföljning

I vilken utsträckning följer ni upp att de hållbarhetskrav ni ställer i upphandlingar efterlevs?

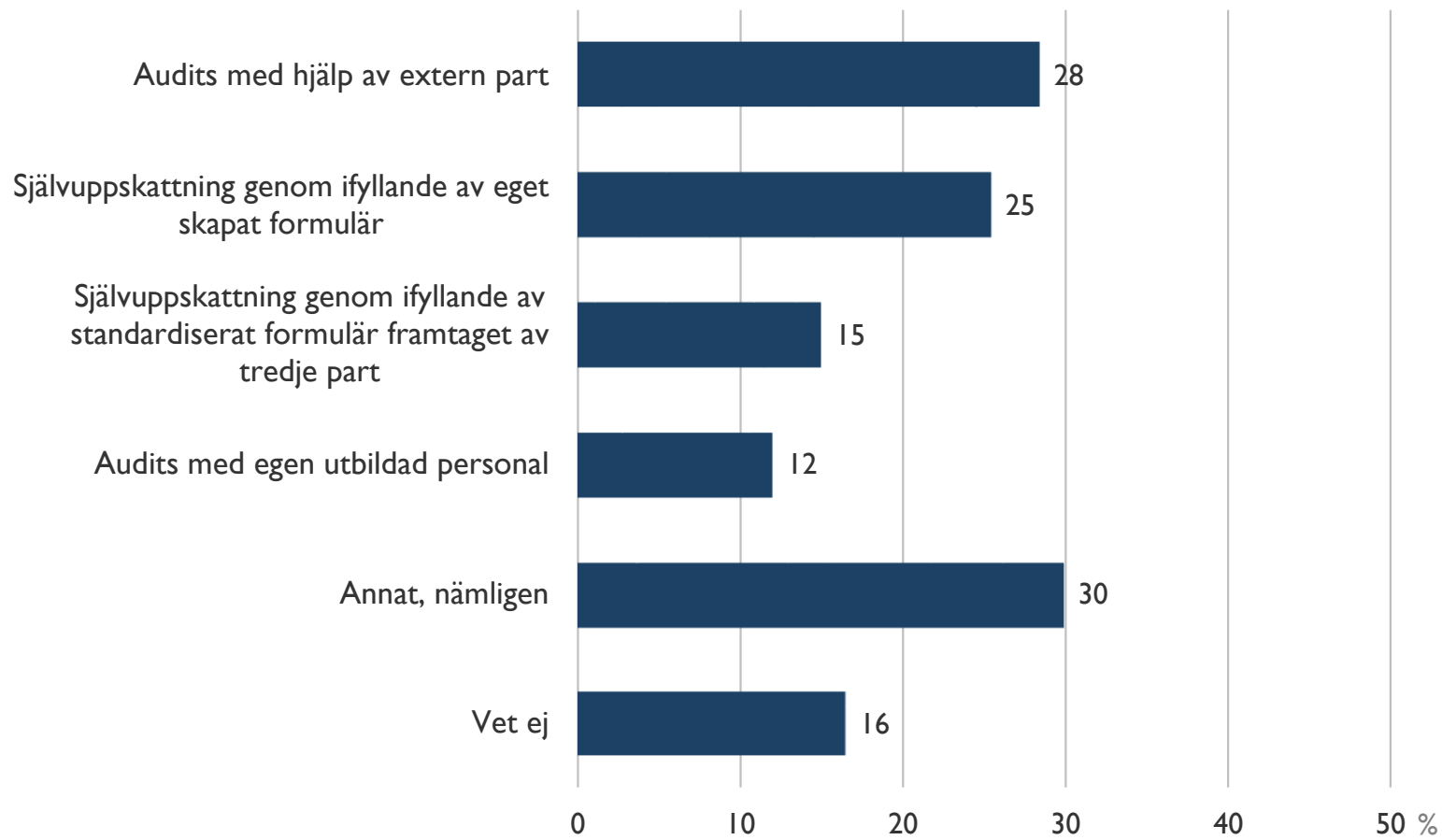
Hur långt man upplever att man kommit i arbetet med...

Bas: Ställer hållbarhetskrav vid upphandlingar, 80 intervjuer

Uppföljning sker på olika sätt

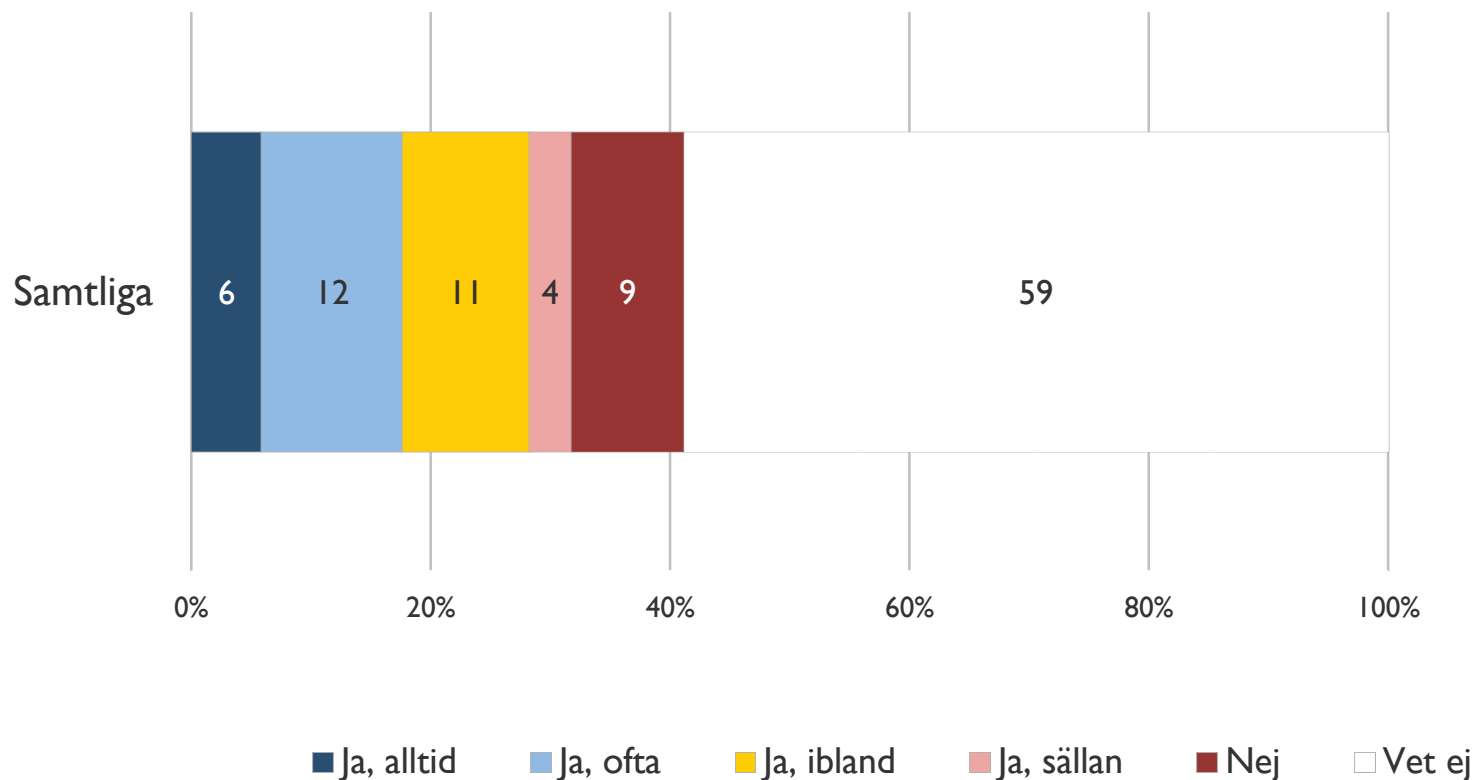
Hur följer ni upp hållbarhetskrav ni ställer i upphandlingar? Flera svar är möjliga

Bas: Gör uppföljning av hållbarhetskraven, 67 intervjuer

6 av 10 vet inte hur verksamheten ställer sig till hållbarhetskrav vid upphandling av golvmaterial

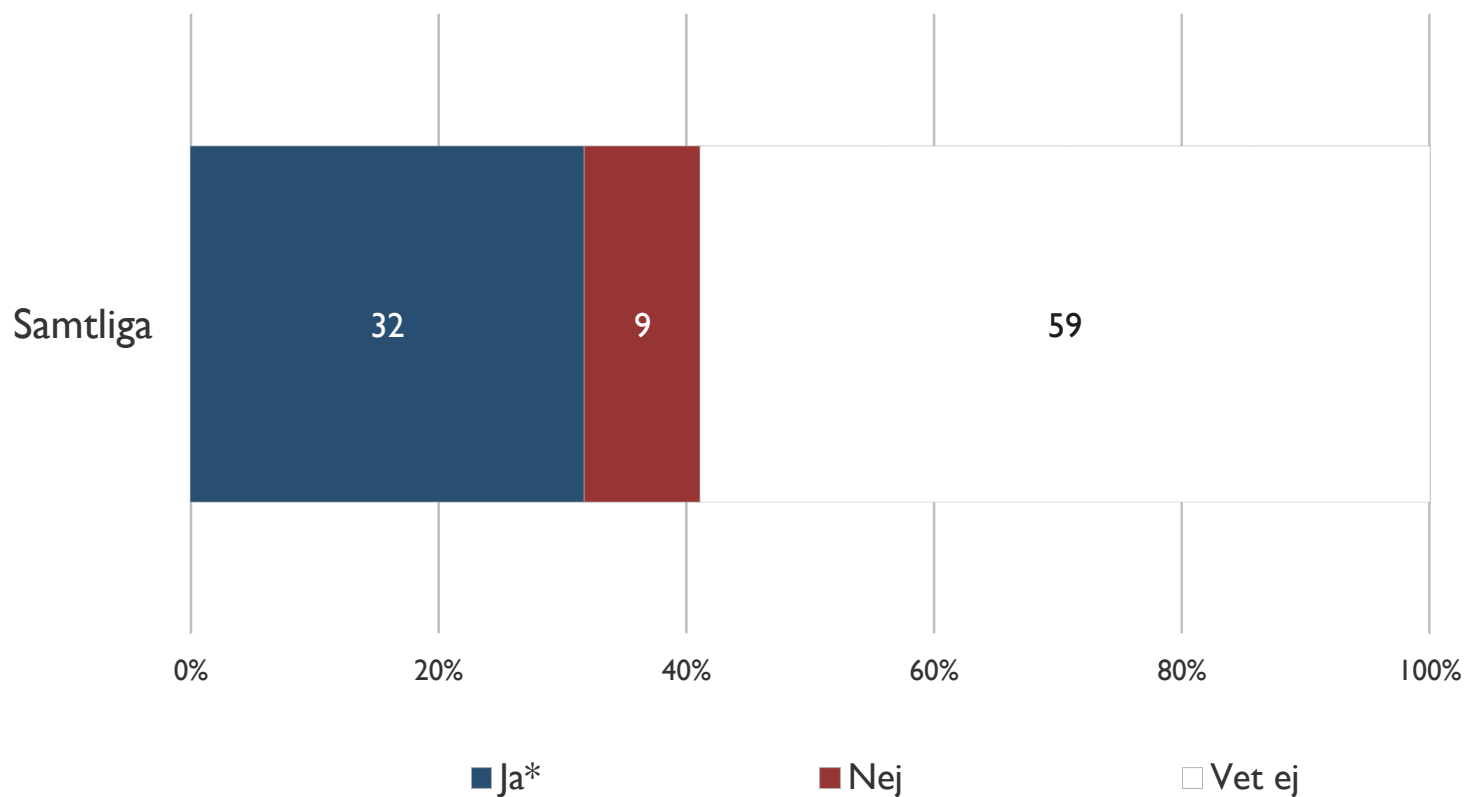
Ställer ni hållbarhetskrav vid upphandling av golvmaterial?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

3 av 10 ställer i alla fall någon gång hållbarhetskrav vid upphandling av golvmaterial

Ställer ni hållbarhetskrav vid upphandling av golvmaterial?

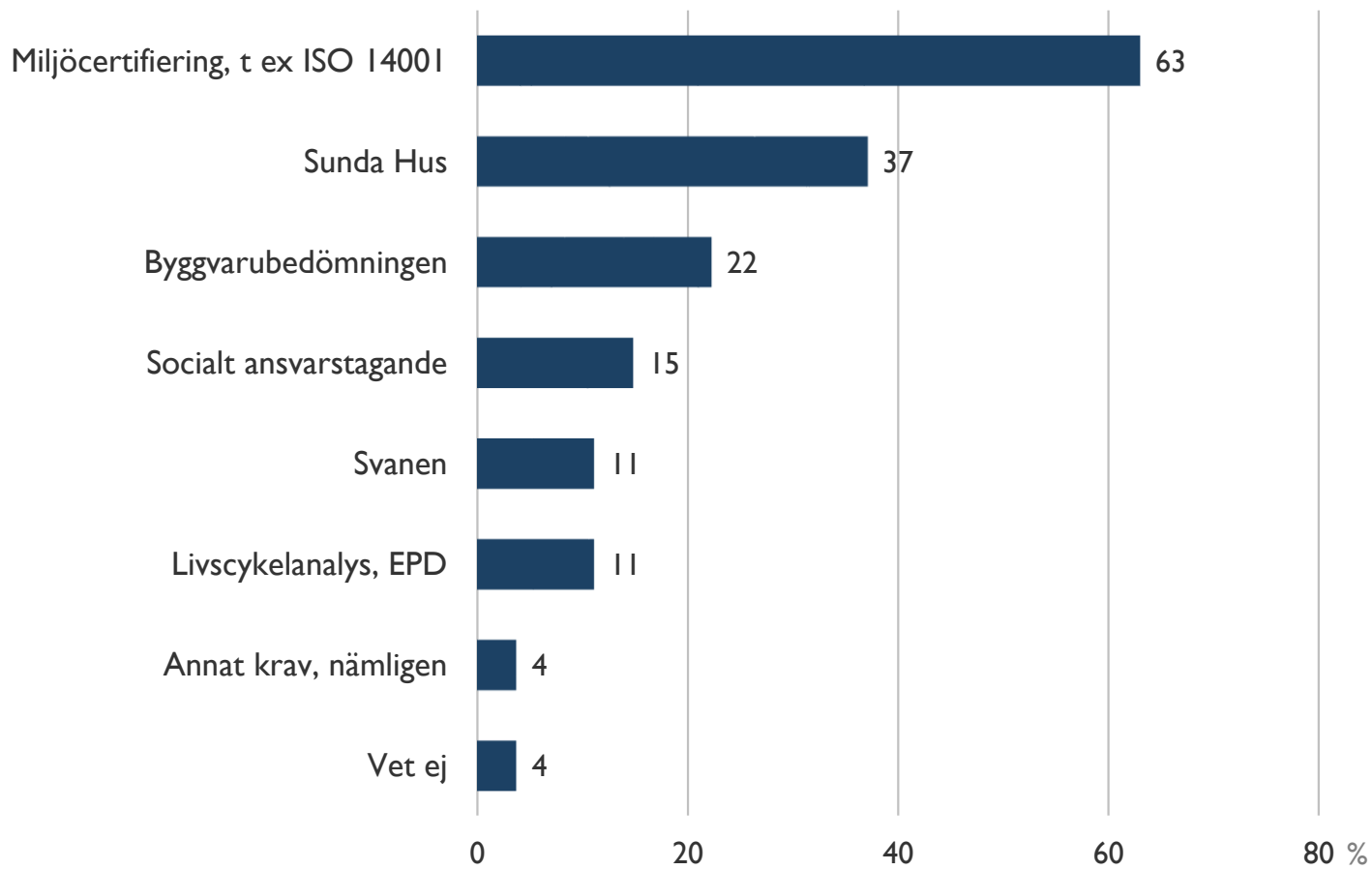

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

* Ja, alltid + Ja, ofta, Ja, ibland + Ja, sällan

ISO är det vanligaste kravet

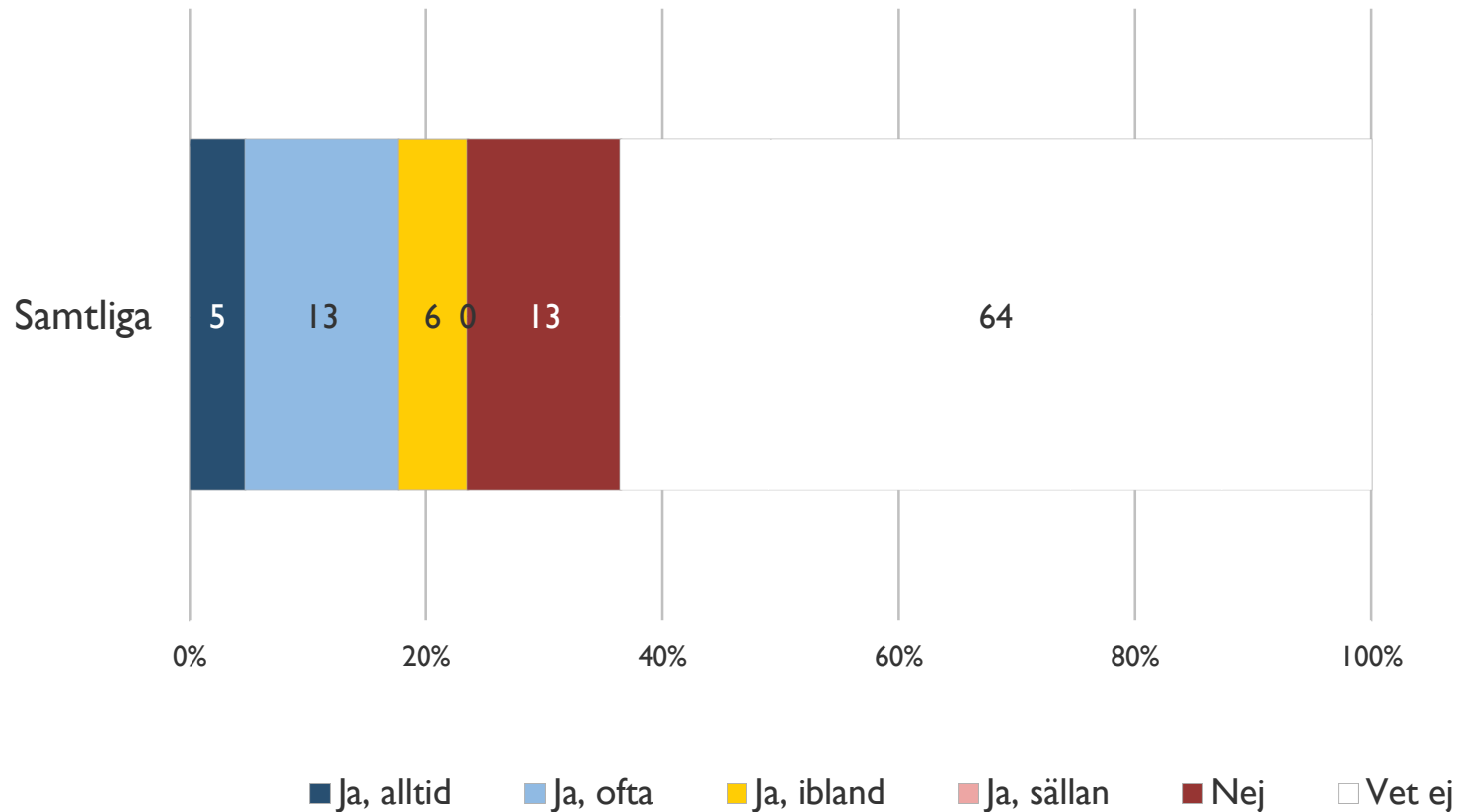
Vilken typ av hållbarhetskrav ställer ni vid upphandling av golvmaterial?

Bas: Ställer krav på golvmaterial, 27 intervjuer

Drygt 6 av 10 vet inte hur verksamheten ställer sig till hållbarhetskrav på golvinstallatörer

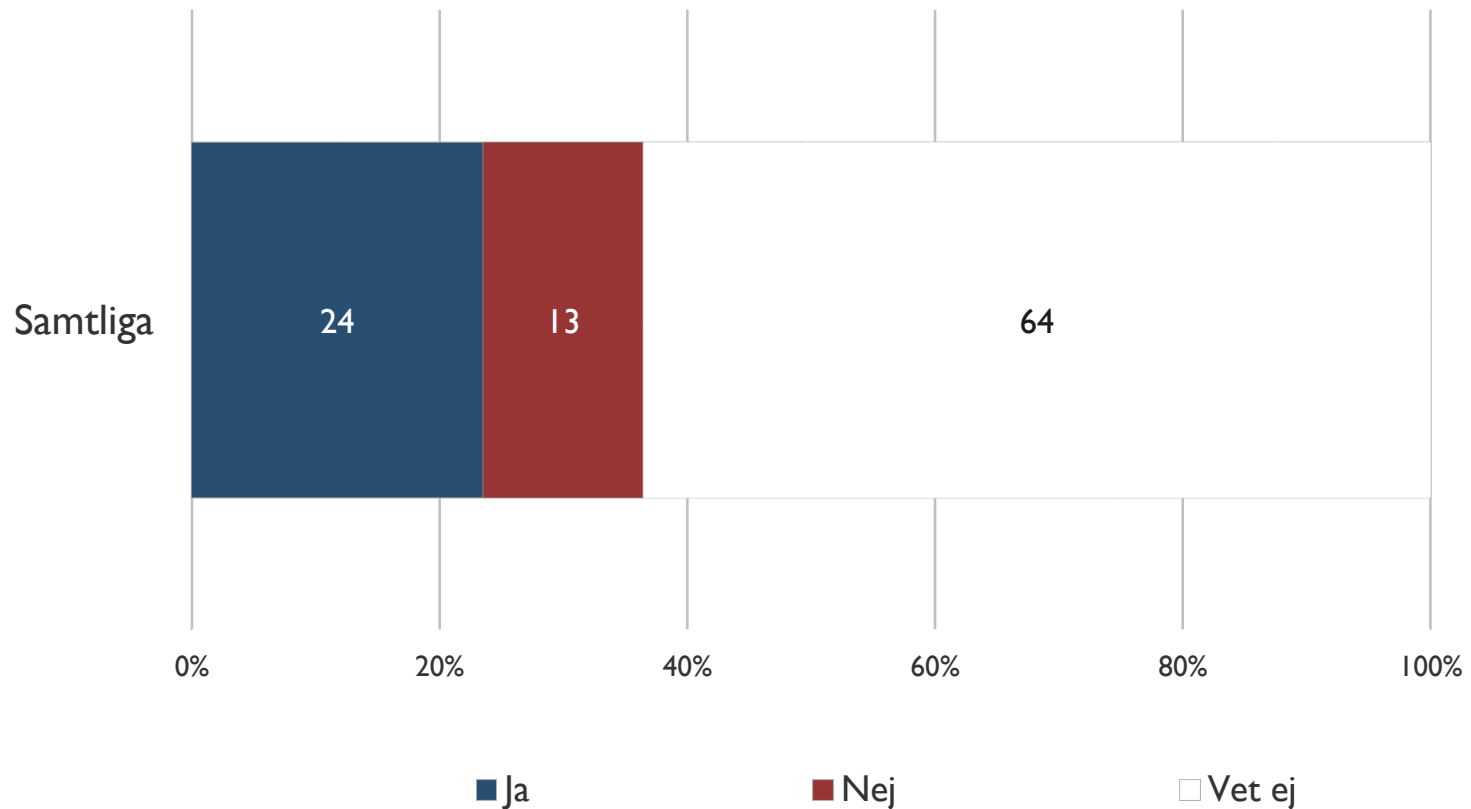
Ställer ni hållbarhetskrav på golvinstallatörer som utför golvläggning?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

I av 4 ställer i alla fall någon gång hållbarhetskrav på golvinstallatörer

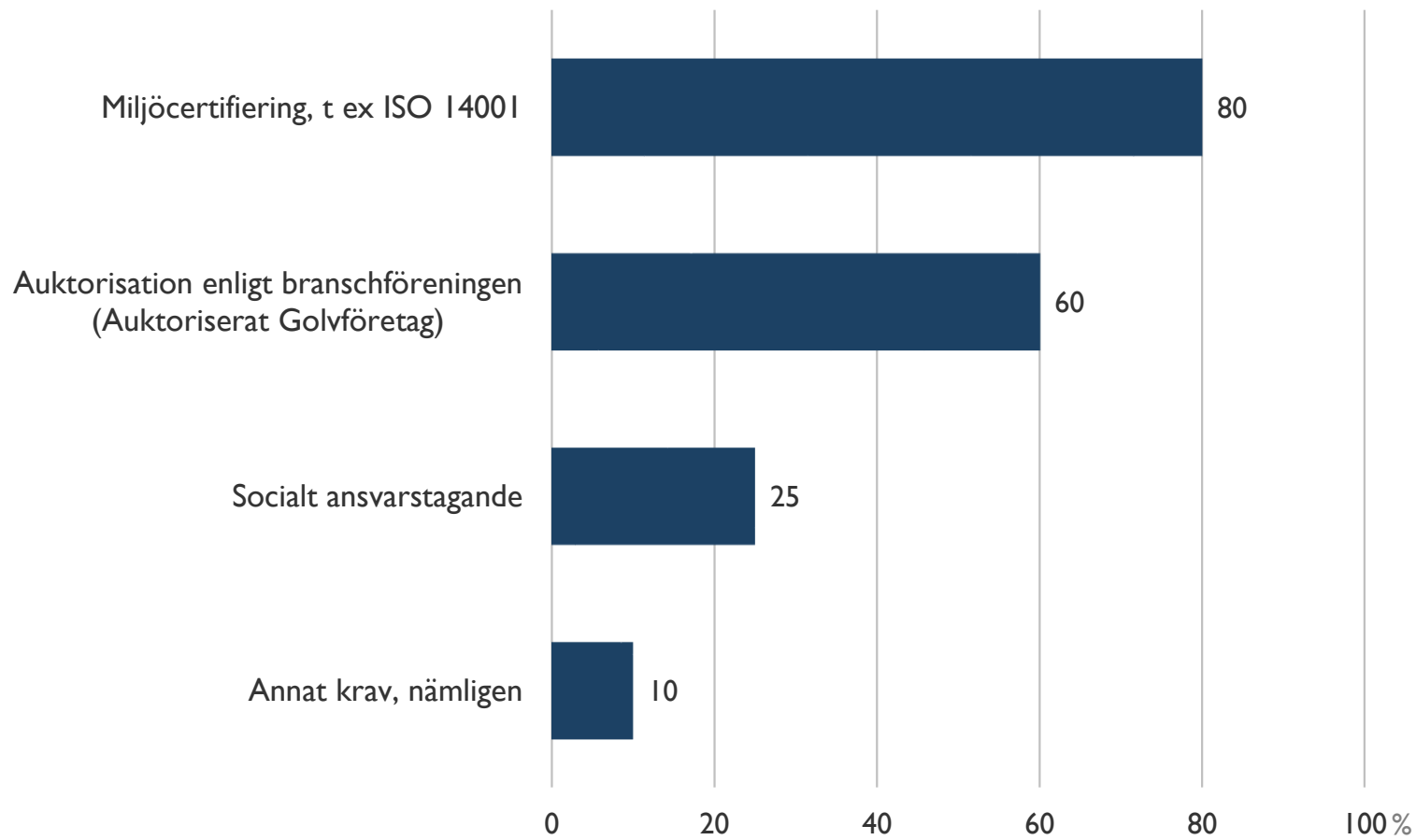
Ställer ni hållbarhetskrav på golvinstallatörer som utför golvläggning?

Bas: Samtliga, 85 intervjuer

ISO och auktorisation är det vanligaste kraven

Vilken typ av hållbarhetskrav ställer ni vid upphandling av golvinstallatörer som utför golvläggning?

Bas: Ställer krav på golvinstallatörer, 20 intervjuer